

MURAKÖZ

(MEDJIMURJE)

helyi érdekű vegyes tartalmu lap.

A „MURAKÖZ“

megjelenik havonként 3-szor:
1-én, 10-én és 20-án.

Előfizetési árak:
egész évre 3 frt. — kr.
fél évre 1 frt. 50 kr.
negyedévre — frt. 75 kr.

A lap szellemi részét
illető közlemények a
„MURAKÖZ“
szerkesztőségéhez küldendők
Csáktornyára.

Kiadóhivatal:
FISCHEL FÜLÖP
könyvkereskedése Csáktornyán.

Muraköz viharos multjából.

I.

A muraközi nép hazafias érzülete az idők folyamában nem egyszer nehéz próbára tétetett. Majd a német, majd a horvát volt, mely csábjaival hálójába kívánta keríteni s a Czilleyek és Hunyadiak mozgalmas kora, valamint a szentgotthárdi ütközet és az azt követő szerencsétlen vasvári béke óta alig mult el egy jelentékenyebb epizodja hazánk történelmének a nélkül, hogy Muraköz és népének hová tartozandósága s így nemzeti hűsége egyik vagy másik alakban szónyegre nem került volna.

Azonban egyik mozgalom sem gyakorolt oly elemi és végzetes következményeiben oly maradandó hatást Muraköz politikai állapotára, mint az 1848-iki dicsőséges nemzeti mozgalom, melynek emlékezete ma is egy generáció elteltével meleg lelkesedésre gyullasztja minden magyar szívet.

A bécsi camarilla a nemzet márczius 15-iki vívmánya óta nem tudott megnyugodni. A nemes gondolkodásu, de gyenge és erélytelen fejedelem V. Ferdinánd nem volt képes az ellenséges áramlatot feltartóztatni, mely uralkodásának legszébb művét az alkotmányt megsemmisítővel fenyegette, s mely nemsokára magát a „kegyes“ uralkodót is elseperte. S a camarilla talált eszközöket, melyeket Magyarország megtartására fel is használt.

Az 1848. nyár folyamában Bécs és Zágráb közt élénk sürgönyváltás folyt; alig volt nap Zágrábban, mely egy titkos vendég megérkezése nélkül mult volna el. S e vendégek mind Bécsből jövének és a legbizalmasabb érintkezésben állottak az újonnan kinevezett bánnal, báró Jellachich Gyulával, ki a mellett, hogy a cs. kir. hadseregben egy Feldmarschall-Lieutenant rangját viselte, a lantot is oly ügyesen tudta forgatni, hogy sokan voltak, kik őt horvát ember létére igen jó német poetának tartották. Az 1852-ben megjelent költeményei legalább kétes: é teszik: vajjon katona volt-e, jobb, vagy poeta?

Nem sokára nyílt titok volt, hogy báró Jellachich van a bécsi kormány-körök által Magyarország megfélemezésére kiszemelve. A katonaköltőnek egy, julius havában megjelent porclamációja végre azokat is felvitágosította, kik jámbor természetüknél fogva a bécsi udvartól ilyen törvényellenességet feltenni vonakodtak. Ezen porclamációban a magyar nemzet hűtlenséggel és daczos ellenszeggel vádoltatik koronás királya ellen s végre félremagyarázhatlan szavakban azon remény fejeztetik ki: hogy a nemes bán nemsokára ünnepélyes bevonulását fogja tartani Budapesten, hogy Kossuth Lajost ezt a fölázítót és a magyar ministereket, kiket ugyanaz a koronás király tulajdon kezeirásával nevezett ki — szétkergeesse.

Alig elent meg ez a famozus proklamáció, midőn a Dráva mentében napról-napra növekedő sürgés-forgás mutatkozott. Eszéktől egész Varazsdig harsogott a határon katonák riadója, mintha a tatár vagy török fenyegette volna Krescimír örökségét. Pedig sehol a hosszú vonalban egy ellenséget nem lehetett észre venni.

A hivatalos »Agramer Zeitung« szeptember 14-iki számában báró Jellachich aláírásával egy rendelet jelent meg, melyvel a Muraköz a horvát anyaországhoz visszakapcsolatván azontul Varazsd megyéhez tartozandónak mondatik. Ezen rendeletnek azonban egy sajtósági története van, melyet tekintve a dolog fontosságát, nem hagyhatunk figyelmet nélkül.

Az 1848. augusztus 18-án Varazsd megye első alispánja Simonich a muraközi lakosságot egy nagy tanácskozásra hívta össze Csáktornyára, a nélkül, hogy ezen törvénytelen meghívást a zalamegyei közigazgatási hatóság jónak látta volna, erélyesen visszautasítani. S ezen megmagyarázhatlan gyengeség megtermé gyümölcsét. A mondott napon az egész muraközi nép előjáróival együtt megjelent Csáktornyán; mely alkalommal a varazsd alispán Muraköz-Horvátországhoz tartozandónak deklarálta s egyszersmind a népet a bánnak való hódolására és tömeges felkelésre Magyarország ellen buzdította.

A nép kezdetben türelemmel hallgatta a beszélőt, ámbar többször nyilvánult hajlam félbeszakítására; de midőn a muraközi járás főbírája Sellyey László Simonich fellépését törvénytelennek nyilvánította s a gyűlés folytatása ellen ünnepélyesen tiltakozott, — a nép haragra és felindulásra mindig erősebben kezdett nyilvánulni. Sellyey erélyes hangon kijelenté, hogy a muraközi nép előjáróival együtt a magyar királynak, a magyar nádornak és magyar ministeriumnak esküdvén hűséget — a horvát bán hatósága alá tartozni nem akar és nem fog mindaddig, míg országos rendelet vagy törvény ezt határozottan ki nem mondja. »Ennélfogva tehát senkinek a vilagon, annál kevésbé a horvátországi bánnak hódolni nem akar; de egyébiránt a nép maga felsőbb rendelet nélkül egy ország tartománya felől nem határozhat.« S ezzel Sellyey az összegyűlt néphez fordulván véleményét kérte; »de a nép legutóbb szavakkal illetvén Jellachichot, nagy zaj közt kijelenté: hogy Horvátországhoz tartozni nem akar.« Együttal azt ígérte, hogy, ha kel, fegyvert fog ragadni s vagy 30 ezeren fogják megtámadni a betolakodó illyeket. Még mielőtt a zajos gyűlés véget ért volna, Simonich varazsd alispán jónak látta — egész csendben kitakarodni Csáktornyáról, hol fellépésével oly meggyalázó kudarcot vallott.

Azonban a muraközi nép határozott tiltakozása daczára a béni kormány mégis kimondotta idézett rendeletével a muraköz »visszakapcsolását« a horvát anyaországhoz; s ezzel megadta a jelt is a végleges szakadásra.

Nem mult el hosszú idő a csáktornyai gyűlés óta s megindult a népvándorlás Varazsdról a Muraközbe, innen pedig Nagy-Kanizsára és tovább, míg a magyar genius vissza nem riasztá a csöcselék hadat. És milyen népáram volt ez! Valóban, találóbb képét a költőzködő fegyveres cigányságnak gondolni sem lehetett. Nem egy, tisztességes nemzetre való fegyveresek voltak azok, kik sáskamódra ellepték Magyarország dél széleit: kóbor, rongyos, kiéhezett csordákban jelentkezett a fenhangan hirdetett illyrismus nép

A „Muraköz“ tárczája.

Malikóczy Miklós.

— Történelmi monda —

A zivataros 17-ik század sötét keretéből emelkedik ki e kép; abból az őszi verőfényhez hasonló időszakból, amikor az öröm és honfalu oly sűrű egymásutánban zaklatták a magyar szívet; abból a szomorú multból, honnan sok keserű tanulság emeli fel intő ujját felénk.

Mennyit is szenvedtünk mi, — édes Istenem! — De jól is esik a boldogság utána!

Nem csupán történelmi kényszerűség hiteti el velünk a tömörkedő esapást, hanem borzalmasan jellemző, rémes, titokzatos esetek is, melyeket vérrel és lánggal színez ki a népmonda.

De a legsötétebb árnyék mellett is van valami tény. És ez így volt mindig, s így is marad, míg csak a természetszülte életet az a másik föl nem váltja, melyről az igaz hit annyi szépet tud álmodni...

Előnyös nézeté volt az akkori időknek, hogy nem pénz és vagyon szerint mérlegelték az embereket, hanem lovagi erények és nemes vitézség határoztak meg az egyén értékét.

Ez a szerencsés feltölgés hozta magával, hogy Malikóczy Miklós, a hírneves és lenyes gróf Zrinyi családnak egyik legmeghittebb és különösen kegyelt barátjává lehetett.

A történelem muzsája nem rakott ugyan fejére lervadhatlan koszorukat; neve alig emelkedik ki a vitélő rendek hatalmas soraiból; alakja csupán a részletek bizonytalan formái közt él még; de az ország délvidéke le van kötelezve hős tetteinek.

De engedjük át a szót a népmondának.

Réges — régen, még a török hódoltság korában, így tartja a néphit, — fényes ünnepélyek sorozata élénkíté valamelyik Zrinyi gróf (a történelmi nyomok után ítélve, a protestans Zrinyi György) csáktornyai udvarát. A szomszéd vármegyék előkelőségein kívül részt vett

azonok több külföldi jeles család is. Az ünnepélyek kimagasló pontjait lovagjátékok, tornák és versenyfutások képezték, melyeken a győztes leventék nagytéri hölgyek kezéből nyertek értékes pályadíjakat.

Egyik lovagi tornán Malikóczy Miklós deli ifju nemes nyert föltétlen előnyt a versenyzők között; ezt főleg a hölgyek részéről erősítették, a kiknek sok bámulni valójuk akadt a ritka szépségű leventén. Nem csupán az ellenfelei hódolt meg vitézsége előtt, a hölgyek is örömezt részesíték rokonszenyűk kiválóbb jeleiben; Malikóczy pedig e szép bizalmat most is törekedett igazolni sőt háláját lovagias kötelességei közé sorolta.

A pályadíj ezuttal eserkoszoruból és drága ezüst buzogányból állott; azonban szazszorta kedvesebb volt ezeknél Malikóczyznak, hogy a méltán megérdemelt kitüntetési jelvények átnyújtásával a szépek legszebbikét, Petróczy Izabellát, bizták meg.

Malikóczy mely hatája mellé melyen eipirult Akik közel álltak, azt állítják, hogy Petróczy Izabella is... Talán csak az átadott buzogány súlya kergette szép arcába a vért? — Ki tudja...

A mai nap legvitézesebb leventéjének! — mondá átnyújtás közben Izabella.

Malikóczy teljes önérettel fogadta e bókot, mint a mi őt joggal megilleti, és hozzátevé:

S a mai nap legboldogabb emberének! —

Petróczy Izabellát szülei már régen Gyulafi Jánosnak szánták; de Izabella rokonszenyét, sőt szerelmét minden engedelmisségre dacára sem bírta odáig fokozni, hogy kezét és szívet Gyulafinak szánja. Ha szülei azt végezték felőle, hogy e házasságba beleegyeznie kötelesség: ám legyen meg a szülők akarata, de ő Gyulafit nem fogja szeretni soha, soha. — Az ő édes almai Malikóczyról szólnak, a szegény-sorsu, de lovagi erényekben gazdag nemes ifjúról; őt látja álmaiban, őt festi lelki szeméi elé a szerelem édes-keserűs kinjaitól feltüzessült képzelete; neki szenteli magányos pillanatait, vele társalog, még ha távol van is az imádott kedves...

Aztán Gyulafi meg nem is szerzett méltó érdemeket arra, hogy a Dunántulnak legszebb, legkedvesebb rőzsáját kebelére tűzhesse. Akiért annyian versengenek, akinek birhatása menyországot ígér, akihez hasonlót még senki sem látott e vidéken: azt egy érdemtelen

Gyulafi János mondhatta magának. — Gyulafi, — aki még jóformán kardot sem rántott a haza védelmére, kerüli a puskapor-szagot, idegessé lesz az ágyudőrej halatára; egyszerre, olyan, mint a pillangó, mely csak verőfényen tud megélni.

A csáktornyai fényes ünnepélyeket aznap fejezték be dús lakomával.

Másnap a figyelmes háziúr áttette a mulatozások színhelyét egy nem messze eső várkastélyába, Gradiscsákra. Éles körültekintését nem kerülte ki az a nemesen gyöngéd viszony sem, amely kedvence, az ifju Malikóczy és Izabella közt fejlődött. Eltökélte magában ezt a kényes szívügyet bármi áron is diadalra juttatni.

Hosszú sora a gazdag úri hintóknak, számos lovagtól kísérve indult másnap Gradiscsák felé. Az őszi nap-sugár bágyadtan égett a Muraköz felett; az ut mentén álló öreg, sugár jegenyefák zörögve hullatták elsárgult leveleiket, melyek szeszélyesen peregve a hűvös őszi léghöz, bus »memento mori«-t suttogtak az élveleg úri társaságnak; a mező legtöbb díszre felhagyott már a virágzással, csak pókhálós kórok meredtek uton-útfélen. Ilyenkor nem virul már semmi, csak az őszi kökörcsin meg a — szerelem, ez az örökös rejtvény, ez a minden halandó közös kincse. Malikóczy egész uton Iza bellaék hintaja mellett táncoltatta paripáját, beletekintve olykor azokba a vérfaraló szemekbe, ahol üdvösség és kárhozat ütött tanyát egyszerre, de amelyek tulajdonosa csupán szeretni és kegyelni tudott. Izabella szülőivel együtt ült egy hintón; ezek maguk se »idegenkedtek Malikóczytól«, csak hogy egy bűnét sehogy sem tudták megbocsátani, azt, hogy szegény volt.

Gradiscsák néhány napig hangzott az élénk mulatozás zajától. Itt számolt be minden győző a diadaljelekről, miket emlékül tarthatott meg magának. Malikóczy is előállott eserkoszorújával s a remekművű buzogány nyál. Néhányan megéljenztek. Gyulafi János lelkében keserű utóíz hagyott egy őszinte éljen-kiáltás: a Petróczy Izabelláé.

Zrinyi György, hogy az ünnepélyre méltó koronát tegyen: kikerítte vendégeit a várkastély egyik kies fekvésű udvarára.

(Folyt. köv.)

Belányi Tivadar.

serege; egy féktelen és fegyelmezetlen had, melytől még saját tisztjei és vezetői is undorral és rettegéssel fordultak el!

Midőn Jellachich Magyarország határait átlépve Muraközbe jött, egy kibocsájtványt tett közzé, melyben egyebek közt azt mondá, hogy nem mint ellenség jó az országba, hanem mint jó barát, ki visszaakarja állítani a megzavart rendet és a fenyegetett királyi tekintélyt. S művét azzal kezdé meg, hogy Nedelicz és Csáktornyát keményen megsarcolta; Kottorit és Domborut pedig kifosztogatta! Kollátszeg és Keresztur közt táborot ütve, szeptember 16-án az illír nemzeti hadsereg Riembach és Kriegern dandártábornokok alatt rendszeresen üzte rablásait és fosztogatásait. Daczára, hogy a megfélemlített lakosság mindennel bőven ellátta, a rablócsorda semmit sem kímélt. Harmincz vagy negyven főnyi csoportokban betört a házakba, feltörte a ládákat és szekrényeket s a szegény nép jajveszékésére és könyörgéseire nem volt egyéb válasza, mint a-abb erőszak és fenyegetés. A neki dühödött csorda most már nem tett különbséget szláv és magyar közt a rablás és pusztítás volt egyedüli jelszava.

A toll vonakodik leírni azon iszonyatosságot és kegyellenséget, melyet e rablóhad végbevitt; eléggé jellemzi ezt maga a horvát Došen ezredes nyilatkozata, ki a szörnyű garázdálkodások látásán ily szavakra fakadt: »Ó mindenható Uristen, te többször hallgattad már meg könyörgésemet, hallgasd meg kérésemet most is, szedd össze minden mennyköveidet, és verd agyon ezt a kutya népet, hogy egy se maradjon meg közülük!»

Nem kevésbé érdekes Jellachich tábori orvosának egy levele, melyben többek közt a következők állanak. »Daczára annak, hogy a szegény falusi emberek mindennel készséggel és bőven ellátnak bennünket, horvátjaink féktelen vadsággal rabolnak és pusztítanak mindefelé; a pinczéket felverik s magam szememmel látam, hogy ezer meg ezer akó bort hagytak kifolyni, mert meginni vagy elszállítani már nem bírták. Fáj az ember szíve ennyi gazság és embertelenség látásán. Naponkint ezernél több bot-ütleg osztogatatik ki; de ez mitsem segít, a mi gránzerjeink felsem veszik és tovább garázdálkodnak.«

Jellemző Jellachichnak egy, a székesfehérvári főhadiszállásról 1848. szeptember 28-ról kelteztet hivatalos meghagyása, mely a ráczkanizsai kir. harminczad-hivatal főnökéhez Mayer Henrikhez van intézve s melyben minden félreértést elkerülése végett kimondatik, hogy az u. n. »Medjimurje Distrikt« mindenben a zágrábi báni kormány hatósága alá helyeztetett. »A mi pedig a övedékeket illeti,« mondja ezen érdekes rendelet. »magában a dolog természetében fekszik, hogy azokat senki sem fogja elszalasztani, hogyha megtartásuk hatalmában áll.« Mint látni, a humortól és cynismustól sem idegenkedett a költő-katona bán.

Jellachich csőcselékhadja mintegy 60 ezer emberből állott; de hiteles szemtanúk bizonyossága szerint a jóra való rendes katonaság száma alig ment 4000-re. Nedelicz, Csáktornya, Perlak, Kottori, Nagy-Kanizsa és környéke mind magukon viselték a pusztítás ijesztő nyomait, melyek még akkor sem enyésztek el, midőn a következő október havában a győzedelmes magyar nemzeti hadsereg megtisztította a csunya ellenségtől a Muraközt.

Dr. Lázár Gyula.

Ujdonságok.

A nedeliczi iskolában augusztus 23-án tartatott az évi zárvizsga, melynek szemtanuja lévén, el nem mulaszthatom hogy ezen, eddig alig ismert iskola dolgaira a közfigyelmet fel ne hívjam.

Két lérfitanító s egy tanítónő működik itt, negyedik a helybeli káplán mint hitelemző. Egyik tanító, ki egyszeresmind kántor, az I ső f osztályt vezeti, a másik a II, III és IV osztályokat, a tanítónő az összes leányosztályokat. Ezen beosztás czélszerű, vagy czélszerűtlen voltáról ítéletet mondani mások lévén hivatva, én csak arról bátorodom nyilatkozni, mit a tantárgyak eredményéről itt tapasztaltam. Minden egyes osztály szépen felelt meg kötelességének s az előlirt tantárgyakban a legszebb előmenetelt tanúsítá. A kicsinyek szép, szabatosan olvasták könyvecskéik minden olvasmányát, a beszéd és értelemgyakorlatokból jól és bátran feleltek s

szépen számoltak az ötvenes szám körében. Leányok nál ezek felett nagyon érdekes volt a női kézimunka szép és ga-dag kiállítása. Öröm volt hallgatni, mint feleltek a felsőbb osztályú fiúk a földrajzból, természetrajz- és természettanból. De örömem fokozódott, midőn hallottam mily szépen felelnek a horvátaiku gyerkőcök a magyar nyelvből Kiejtésük mára a legalsóbb osztályokban ugy a leányoknál, mint a fiuknál oly zamatos, mintha csak apjuk s anyjuk is tiszta magyarok volnának. Felsőbb osztályokban levő fiúk, a magyar beszéd- és értelem gyakorlatokban gyönyörű készséget tanúsítottak; értelmi, szótani s mondattani elemzésbeli ügyességök minden várakozást felülmúl. Szóljanak itt még Szele Ignác egyh. megyei tanfelügyelő ur ó nagyságának a viz-ga végén tett s a jelenlévő közs. előjárókhoz buzditásul intézett szavai: »Lássátok tisztelt előjárók! a mai napon tanúsított vizsgának szép eredménye nemcsak azt bizonyítja, hogy a tanító urak dicséretesen teljesítették szent kötelességüket és nemcsak hogy az itt tapasztaltakból az iskola hasznosságáról, szükségességéről mindnyájan meggyőződünk, de sok öreg ember ki ily oktatásban részesülni nem volt szerencsés, bámulatra gerjeszti a tanulók szép telelete. Nekünk más nem kell, minthogy gyermekeink rendezebben látogassák az iskolát, hogy jövőben azok is, kik kimaradás vagy más hanyag iskolalátogatás miatt nem érdemsozlatnak, részesülhessenek eme szép oktatás hasznosságában s üdvösségében: azért is felszólítom s kérem önöket, intézkedjenek, hogy ez jövőben meg legyen, im látják iskolánk Muraköznek mintául szolgálhat! »Es eme buzditással s a tanító urak megdicsérelésével legszentebb kötelességét teljesíti ő nsga. Mert, ami szintén említésreméltó dolog, a tanító urak pontosan vezetvén évi könyveiket, a zárvizsgánál bemutatott részletes kimutatásokban példás pontossággal van kitérítve minden akadály, minden mulasztás, szünnap, eredmény st. melyekből sajnálattal kell mondanunk, hogy az iskolalátogatás nagy részben igen hanyag volt. Volt tanuló ki egész éven át 40-50 napon volt iskolában, ez sajnos! Ezen eseteket kivéve, bátran mondhatjuk, hogy a nedeliczi telekezeti iskola daczára a sokféle akadályoknak, itt Magyarország határszélén lelkiismeretesen teljesíti szent kötelességét s magasatos hivatásának, ugy a nép felvilágosítása tekintetében, valamint a hazaszeretet és a magyar allameszme megszüldési dolgában, lelkesen megfelel. Szívvel kívánjuk Szele ur ó nagyságával, hogy fenn érintett okokból nem érdemsozoltat növekedék pótolhassák az elmulasztottakat, miért is felhívjuk a hatóságot, ne hagyja figyelmen kívül e nagy esendben, de buzgón munkálkodó iskolát! Egy érdeklődő.

— **Statistika.** Muraközben f. e. május 1-től augusztus hó végéig született: 856 gyermek, meghalt: 524 e. yén, szaporodás: 332. Nevezetes, hogy a perlaki járásban ugyanannyi született mint a csáktornyaiban (428) a halálozás a perlaki járásban nagyobb volt (273) mint a csáktornyaiban (251).

— **A zalamegyei jegyzői-egylet.** f. hó 11-én Csáktornya tartotta meg az évi nagygyűlést. A gyűlés nagyon gyéren volt látogatva, csak 24 jegyző jelent meg. A gyűlés tárgyai voltak: 1) a járás körök végleges megállapítása fölötti intézkedés; 2) az országos központi jegyzői-egylethöz áttett indítványok elintézése; 3) a megyei bizottsághoz a jegyzői fizetés érdemében teendő felterjesztés és 4) indítványok.

— **Kapsz Ferencz,** prihiszlavecki volt r. kath. tanító özvegye és 4 árva részére a nm vall.- és közoktatásügyi ministerium az országos tanítói nyugdíj alaptól 168 frt. évi nyugdíj-illetéleg segélypénzt utalványozott.

— **A csáktornyai kisededő egyesületet** szervező bizottság a következő »alírási ívet« bocsájtotta ki: »Alírási ív. — Csáktornya város polgársága belátván azt, hogy a kisededő testi és szellemi okszerű nevelésére városunkban eddigénél nagyobb gond fordítandó. 1881 szept. 7-én tartott értekezleten egy kisededő-intézet felállítását határozta ei. E végből egyesülte való tömörülést kimondotta és ennek létesítése czéljából alulirt bizottságot küldötte ki. — Tisztelettel felhívjuk tehát a polgártársakat, kiknek a kisededő okszerű nevelése, testi jóléte és szellemi előhaladása szívükön fekszik, sziveskedjenek a kisededő egyesületbe minél nagyobb számmal belépni és ezáltal a kisededő-intézet létesítését és fennállítását biztosítani! Tagsági díjak: 1) alapítót fizet egyszeresmindenkorra 50 frtot, r. tag fizet évenként 4 frtot. pártolólag fizet évenként 1 frtot. Elfogadunk ezenkívül az alaptöke gyarapítására bármily összeget, vagy egyéb értéket. Csáktornya. 1884 szept. 20. Hazafis üdvözlettel. Samu József elnök, Ziegler Kálmán alelnök, Margitai J. jegyző, Dugovich Pálné, Grész Alajosné, Hochliss Miksáné, Sarossy Lászlóné, Vollák Rezsóné, Jeney Gusztáv, Novák Ferencz, Pruszác Alajos. Rozenberg Lajos. Dr. Schwarz Albert bizottsági tagok.

— **Marcius Jozsef** tehetséges fiatal orvos, városunk szülőtte Csáktornya szándékozik telepedni. Márczius úr Bécsben végezte tanulmányait az egyetemen és több kórházban szerzett magának gyakorlatot.

— **Stridón** egy évi szünet után újból megnyitotta a r. kath. telekezeti iskolát. A jelenkezett tanulók száma 100-on felül van. Az a terv, hogy a leányosztályokban apácák tanítsanak. Ne n érjük a dolgot! Hisz Stridón virágzó állami iskola is van!

— **Lapunk** horvát részének tartalma; A gyermekek táplálékáról. Gerencsér Györgytől. — A gazdaság nem takarja a tudatlanságot. Elbeszélés Glád Ferencztől. — Kraljevec (leírás): s. y. — Talányok és megfejtésük Hírek Gabonaárak.

— **Lapunk** kiadó-hivatala tisztelettel kéri t. előfizetőinket az esedékes előfizetési díjak beküldésére és az előfizetés megújítására.

Vegyesek.

— **A kukorica gyökerei.** E czim alatt egy tapasztalt gazda a következő figyelemre méltó észrevételeket írja: Taval több kukoricának gyökérzetét megvizsgáltam, és úgy találtam, hogy az egyes gyökérszálok 5—8 sőt 10 láb hosszúságot meg is kétszereztek. E hosszú gyökerek mellett még számos más gyökér is volt, és mindegyikből még oldalgyökerek is indultak ki. A kisebb gyökerek egyes részei félévelnyire vntak a talaj alatt és a gyökerek legnagyobb része 2—3 hüvelyk mélyen feküdt. Majd minden gyökér iránya vízszintes volt sőt némelyek fölfelé irányultak. Ezen tényekből a következő kétségbevonhatlan következtetéseket lehet venni: Kukorica alá nagyon csekélyen kell szántani, kivéve, ha a talajnak oly mély termő rétege van, hogy nem kell félni attól, hogy a termékeny földet alulról felhozott természetleu réteggel borítjuk be. 2. A kukoricának felületi trágyázás kell. 3. A kukorica vetőmagot legfeljebb 3 hüvelknyi vastagon kell földdel befödni. 4. A kukoricát sekélyen kell művelni, csak a talaj felületét szabad zavarni. 5. A mésterséges trágya a kukoricatömlő felületére alkalmazva, a vegetáció minden, még a legelőhaladottabb stádiumában is jó hatással van. Az elősorolt pontokat minden kukoricatermelőnek figyelembe kellene részesítenie.

A magyar borkivitel az 1883. évben 15628, 532 frt és a behozatal 1.961. 191 frt értéket képvisel. Ezen összegekbe azonban a postai szállítmányok nincsenek beszámítva. E mellett jelentékeny a szesz forgalom is, melyből a kivitel 10.941,064 frt, a behozatal pedig 843,716 frtra rugott. A Magyarországra behozott bork leginkább Dalmáciából, Szerbiából és csekély részben Romániából eredtek.

Megyénk mezőgazdasági állapota. A földmivelés-ipar- és kereskedelmiügyi ministerium általános gazdasági tudósítójától augusztus hó 25-től szeptember 2-ig beérkezett jelentések szerint a nagykanizsai járásban a buza középszerű termést adott, szeme nem oly szép piros, mint a múlt évben, de üszög és rozsdamentes. Kapások szépek, szőlő nagyon hátramaradt, sarju kevés; a sümegiben a szőlő rossz termést ígér, sarju mennyiség- és minőségre nézve kielégítő, burgonya szép, a korai szedetik; a tapolcaiban a cséplés folyamatban, az eredmény nem felel meg a várakozásnak, a buza közepén alóli termést adott; a rozs és árpa keresztszámra jól fizetett, zab rossz termést adott; az a.-lendvaiban a buza és rozs cséplése folyamatban, mennyiségre közepetermésű fizet, kapás növények szépek; a letenyében a tengeri jó termést ígér; magnakval-lóhere kaszálása megkezdett, sarju kaszálását a sok esőzés hátráltatja. — Hozzá tesszük, hogy Muraközben a szőlő nem a legjobb termést ígér minőségre ugy, mint mennyiségre nézve. A kukorica már szedetik. A terméssel a gazdák megvannak elégedve. A bab már leszedetett; az egér és a rozsdá nagy kárt tett benne. A sarjukaszálásnak az idő kedvez, de rosszul fizet. —

— **A magyar népdalok legnagyobb gyűjteménye!** A »Magyar Dal-Album« című egyetemes magyar népdalgyűjtemény V. kötetéből most jelent meg a 9. füzet a 961—980. számú, következő dallamokkal; 1. Sallangos paripán vágat a betyár. 2. Sarga eszimas Miska. 3. Sipol a szél, hideg őszi este van. 4. Sikolt a harci sip. 5. Sirtam én már elegend. 6. Sobri Józsi a csárdában. 7. Sorba legény. . . 8. Sötét felhő borítja be az eget. 9. Szatmár város, nem látlak már. 10. Száll a felhő magasán. 11. Száraz kukorica szár. 12. Szébb a szőke, mint a barna. 13. Szerellem, szerellem. 14. Szeretem én a kis babákat. 15. Szeretem én magam nagyon. 16. Szeretlek, szeretlek, galambom. 17. Szénaboglya, de széles. 18. Szép sem vagyok mégis szeret. 19. Szívem adta, lelkem adta. 20. Szőke vize van Tiszának. A teljes gyűjtemény, vagyis a zongorára alkalmazott 1000 magyar népdal ára együttvéve 7 frt 80 kr.

Nyilttér. *)

— **Megtalálta.** »Csaai Magyarországon. Brandt Richard gyógyszerész úrnak Zürichben. Tekintetes úr! Engedje meg kérem, hogy hálás köszönetem a következő nyilatkozatban kifejezhessém. A múlt évben egy magyar újságban olvastam a Brandt Richard fele svájci labdacokról. Mivel minden szenvedő, bete ges ember, fájdalomnak enyhítésére s javulására törekszik, én is ezt keresve, Török József budapesti gyógyszeráraból meghozattam az ön labdacait. S a mit kerestem, e gyógyszerben meg is találtam, gyomor-és bélbajaimból már is tetemesen avulóban vagyok. Ezer köszönet önnek! Teljes tisztelettel, Szikora Ferencz kereskedő.»

Brandt R. svájci labdacai. 70 krért egy doboz zal, a magyarországi gyógyszerárakban kaphatók.

*) E rovat alatt közlöttékért felelőséget nem vállal a Szerk.

„MEDJIMURJE“

izlazi svaki mesec trikrat:
1-ga, 10-ga, 20-ga.

Cena mu je:

Na celo leto 3 frt. — kr.
Na pol leta 1 frt. 50 kr.
Na četvert leta 75 kr.

MEDJIMURJE

(MURAKÖZ)

NOVINE ZA MEDJIMURSKI PUK

Sva pisma i pošiljke naj
se pošiljaju
„Uredništvu Medjimurja.“Izdateljstvo:
FISCHEL FILIPOVA
knjižara vu Čakovcu.

Kak se moraju deca hraniti.

K onomu, kaj sem povedal o duševnom odhranjanju dece, za dobro držim još nekaj doknadno napisati o tom, kak se moraju deca hraniti, da budu zdrava i jaka. I tu počimljem od poroda i to po regulah naznačenih od najglasoviteših odhraniteljev, budući sem pak i sam odhranitelj-otec troje zdrave dece, koja su od samoga zdravja tak navéke pri dobrom apetitu, da jim komaj zmažem, to sem i ja osvedočen, da su regule gori spomenutih odhraniteljev za vsaku mater i otca od prevelike znamenitosti.

Dokazano je, da jedina najzdraveša hrana detečja materino mléko ar ovo niti jedna druga hrana nadomestiti nemore. Mati anda zeleća imati dete zdravo, mora ga vlastitim svojim mlékom gojiti. Samo betežna mati ili pak takva, koja vu svojih prsih nemá dosta mléka, nesme dete gojiti, ar bi mogla i njega i sebe pokvariti zdravje narušiti.

Prviput mati naj onda detetu cecati da, kada se je potlam poroda za 7-8 vur ojačila. Cecka davati najbolje je sedeć a pri tom treba paziti, da detetu nos bude navéke prost za dihanje, da mu se slaba pluć neizkvaré. Prvih nekoliko tjednov daje mu se cecek svaku treću vuru a kada se dete malo ojači, dosta mu je petput na dan. V noći mu nije treba cecati, to najveć okolo 11 vure a onda do jutra ništ, ar s noćnim cećanjem privuča se dete na zlu navadu a materi zadaje vnoge nepotrebne muke.

Svako dete mora dvanajst mēsecov cecati, ostavljanje pak mora se započeti v jedenajstom mesecu i sve malo po malom do dvanajstoga prestati. Ako mati zbok betege ili drugih težkih zrokov nemre svoje dete gojiti, onda si naj vzeme zdravu dojku, gde pak zbok prevelikoga siromaštva dojku držati nemore, tam si more dete gojiti s kravjim mlékom. Ovo mora biti od zdrave kravje, koja se suhom hranom hrani. Mléko mora se zavreti i vu tak toplom stanju detetu dati, kak je po priliki človečja krv topla. Dobro je od više kravmléko skup zmēšati i malo cukora nuter stiliti ar kravjo mléko nigdar nigdar nije tak sladko,

kak je ženskino. Pokihdob je pak kravje mléko gusteše od ženinoga, to je dobro prve tjedne to mléko domēšati s vodom i to tak, da bude jeden děl mléka a tri dela vode. Potlam se mora voda na menje dēvati tak, da vu osmom mesecu već samo mléko bude.

Kad je dete više mesecov staro, onda mu se daje svake treće vure fertal litra mléka za jeden obrok zvun noći. Ako pri svem pazljivom postupanju dete nebi vu zdravju i rastenju napreduvalo, onda nije druge pomoći, nego dozvati spametnoga doktora. — Pri tom mimoidnuć moram vas opomenuti drage majčice, da se čuvate onih bedastih coprnjačkih vračtvah, kak je vuročna voda i kaj-kaj drugoga, s kojimi pred svētom svoj razum sramotite a vnojikrat si lubljeno detešca zakopate.

Pred četvrtim mesecom naj se detetu nigdar neda melnata hrana na pēldu: gris na mléku, žuljenka itd. Ima vu apotekah tak zvana Libigova juha, Vagnerova detečja melja itd. Koj bi anda zbok stanovitih zrokov to po doktorskom propisu hasnuval, naj pazi, da pri tom potrebna ceena flašica navéke čista bude a mela pak naj se večkrat podihava, da nebi izkvarjenu dali detetu ar to bi přećilo prekuhavanje i uzrokuvalo bi betega.

Još nekaj od detečje oprave i stanovanja.

Oprava na detetu naj bude vsigdar jednostavna i tak napravljena, da se lahko bude premēnjala, preoblačila. Povijanje se drži za škodljivo za razvitek tēla detečjega. Jako su dobre rubačice, koje naša medjimurska dečica nose nu — nebi smele biti pofarbane kajti farba prelazi na tēlo, upija se v kožu i škodi zdravju deteta. — Veliku falingu dēlaju matere, koje detetu na glavu meću tople vunene kape (osobito v létu) a noge ostavljaju bose; to je baš naopak. Na glavi naj nebude ništ ili najveć mala heklana kapica a noge nek se dobro čuvaju proti prehladi. Ležišće detečje najbolše je iz zdrobljene slame ili sečke, sglavje naj bude nizko a pokrovec niti pretopel, niti premrzal. Najbolši je tenki pamučni poplončić.

Osobitu pazku naj ima mati, da se pri svakomu ponesnaženju zmočeno rubje izpod deteta

marljivo premeni ar mokrina zdravje narušava. Dete naj neleži navéke na hrbtu, nego jedenkrat na lēvom, drugiput na desnom boku i opet od kraja. Zibanje takajše nije dobro a po vekivećnom nošenju more dete grbavo zrasti i pri tom se još privuča na cartljivost. Noseć dete, nosi ga jedenkrat na desnoj a opet na lēvoj ruki. Stalek je jako pogibeljen ar vnoge dete ima njemu zahvaliti grbave noge ili prsnu bol. — Sve ovo naj traje samo kratko vrēme.

Hiža detečja nesme biti ni premrzla, nit prevuča, nego srednje topline. Tam se nesme duhana pušiti, rubja sušiti ili smrdeće ulje žgati ar to sve zlo dēluje na slaba detečja pluća. Dete nigdar nesme smaterom ili s dojkom v jednu postelji spati a zdravo dete mora se već vu trećem tjednu v létu doba na zrak iznesti. V zimi treba ga čuvati proti séveru.

Matere, pazite takajše na dobivanje zubov i na čišćenje kože! Prvo létu kupajte si dete vsaki dan vu toploj vodi a potlam kupeli položite ga v toplu postelju. Kupelj nesme duže trajati, kak 10 minut. Operite mu večkrat na dan zube iz nutra s capicom, ako se pak detetu rane izduvaju, to nje izpirajte s mrzлом vodom iji pak vu olovnoj vodi (Bleiwasser) namočenom i izžmeknjenom krpicom.

Kada dete zube dobiva, onda navadno ima jako mehki stcl (lijavicu) a toga nije treba přećiti. Pri svakom pak težjem betegu treba, taki doktora zvati.

Ova prepisuju najglasoviteši odhranitelji svēta i ako vi drage Medjimurke ova nasledovale budete i po ovih napatkih decu svoju nadgledale u gojile, onda budete imale zdravu i jaku decu koja budu navéke pri dobrom apetitu a ja vam k tomu želim: Bog vam daj v ormaru i kišti toliko, da jim navéke apetita vmiriti budete mogle, to pak se ufajte od dragoga Boga ar reć veli: »Komu je Bog decu dal, tomu nije svojega blagoslova uztegnul!«

GJURO GERENCŠÉR.

Nekaj za zabavu.

Bogatstvo nezakriva bedastu glavu.

Bit je, pak morebiti i vezda je, živel je, a morebiti i vezda živi, mudruval — je, našel bi si i dandanas kojega vernoga pajdaša — zmisli sam se stēm na Martinu Egoistića. Ov je bil vu ono vrēme najbogaš gospodar i tulikajše poglavar vu jednom selu. Ali zaslužbe tulikoga imetka nekinče njega, već zdavnja pokojnoga njegovoga otea; zato on dela s imetkom kak je njemu volja, nevljana se nikomu s puta, siromaštvo odurjava, a za obćenito dobro deveta ga briga. Kada se je hotelo delati kaj za dobro celoga sela, čujte ga, kaj je onda rekel: „kaj je mene briga za koga, meni je dobro.“

Svoju napuhnjenost pokazal je onda, kada se je delalo, da bi se vu tom selu napravila škola. Za ov cilj pozval je gospon plebanuš vse muže k sebi na farof, a prvi med ovimi bil je kakpak i Egoistić, kakti poglavar. Plebanuš ljepim svojim govorom razložil je njim potreboću škole i cilj; kaj se vu njoj dobiva, s ovem rećmi: Preljubljeni farniki! Vu vsako vrēme ste mene poslušnuli; mislim da i vezda nebudete moju reć i navuk zavrgli.

Zjednim glasom rekli su taki vsi: Gospon plebanuš Njihova reć je naša reć, Njihova želja je i naša želja

Na to se razdere Egoistić: Je lahko je obećati, ali odkud budu penezi za školu? Nije tomu dosta jeden krajčar niti dva, a i čemu, da bi se penezi trošili? Ja neznam četi, a još menje pisati, pak zato živim gospodski, a morem i vezda nabrojiti više cenikov, nego vnoği od visoko vućane gospode. —

Plebanuš mu taki presēće vu reć: Mudri moj Martin! Nestoji bogatstvo samo vu punoj kesii, nego

spametni ljudi drže one za bogate koji si napunjavaju svoje glave ljepimi i hasnovitimi navuki, koji si oplemenjavaju srce, a krotiju voju od vsake grēšne srditosti, a to se vse vu školi dobiva. Moj Egoistić! Jm i Vi imate sineka Franceka, koj je prav za školu dorasel! Kuliko veselja imaju drugi roditelji svojim dēcom, a Vi ste tak tvrdokoren i odurjavate školu! Farniki žalosno!) S-Bogom gospon plebanuš! iduć črez vrata) došli budemo drugi put na razgovor, do toga vremena bude morebiti i naš Egoistić došel k pameti!“

Bila je nedelja. Plebanuš je odčital svetu mešu i pozval je opet ljubljene svoje farnike na drugi dogovor zaradi škole.

Po dovršenoj službi božjoj išli su, nasledujuć plebanuševe reći vu njegov stan, a plebanuš je počel: Preljubljeni moji! Nut opet smo ovd, da se dospomenemo med sobom. Kaj ste nakanili zaradi škole? Ja mislim, da sam vam prvi put dosta razgovetno razložil veliku potreboću iste; stoga i nedvojim, da bi se koj našel, koj bi rekel, da je škole ne treba. (Vsi na glas) Mi željimo i to kak pervlje da se škola odpre. Egoistić (koj je negde zaostal) dobeži kakti zvun sebe, da bu poslušal, kaj se pak ve dela i zavikne: Vas deset ste né cela občina. Vekša stran je proti školi, a komu je potrebna škola, naj si ju zidje. Ja znam najbolje, kuliko se vu obćenitoskoj mošnjji nadja a gda bu pak doslo do pobiranja penez, vsi budete čutili, a tko bude pak više trpel nego ja!

Plebanuš (smejnuć se) A Egoistić, prvić kakti najbogaš gospodar, a drugać, najverneši prijatelj napredovanja smilovali se budete ovim desetim drugim i nemislim, da bi na se najviše terha vzeli.

Nu nije tu hasnila niti šala nikaj, Egoistić počme čisto neotesano: To sam si ja već prvlje misli, da je to naranenje od vsih vas koji vu jeden rog pušete, ali nebude ste melje kruha. Ako sam je bogat, bogat sam sa se.

Plebanuš je videl, da su reći zahman, odpravil je farnike dimo.

Egoistić je vezda gizdavo i cel dimo, a bogatstvo mu je zpuhnulo vsaku misel ze školu.

Prešla su ljeta i vu selu nije bilo škole; ali ljudi su vidli i previdli vse vektu hasen škole; zato su išli nad Egoistića zgrožnjom, veleć: Ili se trsi, da bude na skoro škola, ili pak s poglavarstvom vun. —

Ali kam vekša nesreća od ove zavzela je Martina Egoistića! Sin mu je dorasel, ali vezda je bila misel ga oženiti. Ali jaj. Moral je med soldate iti.

Siromak Egoistić bežal je sim, bežal je tam, ali vse zahman, nikaj mu nije pomoglo bogatstvo.

Sin Francek po navadi već, rekel je s Bogom! i otišel je med soldate. Egoistić je vsaki den željno načekaval list od sina, ah siromačec (znao je vu se sebi misliti) a tko bi mu ga i napisal? A onda kaj je još najviše treba platiti onomu, koj bi mu pisal. Tko čeka on i dočekka. Eto došel je list.

Kam ideš Martin, zaptail ga sused? Idem gosponu plebanušu, sin mi je pisal list, pak kaj mi přečtejeju.

Na početku lista bilo je napisano: Dragi japica! Onih 15 for. koje ste mi poslali, nisem dobil vu ruke; a znate kak se to pripetilo? Jeden moj pajdaš čtel mi je list, a da je došel do onoga reda, gde je bilo napisano za peneze, izpustil je on red, a peneze je pak vu svoj žep vteknul.

Egoistić poslušajuć to, malo je falilo, da se né zazabil i onda je rekel: Prav ljudi vele: Bogatstvo nezakriva bedastu glavu, da se je siromak navčil pisati, to mu se nebi bilo dogodilo.

GLAD FERENCZ
učitelj.

Dolnji-Kraljevec.

(Opis.)

Akoprem nema nikakve povestničke znamenitosti, itak je vredno, da se zamislimo malo za ovo selo. Ovo selo po zadnjem brojenju dušah, ima 146 hiž i 1193 duš. Stanovnici govore svi horvatski. Mlade međutim je jako zavzeti za našu domovinu Magjarsku, a osobito vezda, da su kraljevčani dobili jednoga vrlo doma ljubivoga, mladoga učitelja. Kraljevec je oko 60-šestdesetoga ljeta isto to selo bilo, koje i vezda. Nego vno go se polepsalo odak je kraj njega železnica speljana. Pričela su ljudi zidati, ljudi prez posla mam su dobili delo, koji su radi delali da si nekaj zaslužiti moreju. Od onda se je bolje pričela i meštija i tak je to dalje išlo i denes već ima čitav varašku spodobu ovo selo. Vu Kraljevci je ljepa cirkva, ljepa občinska hiža, vu kojoj je kancelarija i škola. Ova občina ima 5 vu lic, koje se ovak zoveju: 1) Cirkveni kraj. 2) Prečanec. 3) Vu kutu, 4) gornji kraj, 5) doljni kraj. Ovo selo, kak se prepoveda je iz trih familijah postalo: Goričanec, Lepoglavec i Barič, ovaj zadnji je plemenitstvo zadobil. Kraljevec je osobito na glasu zaradi čistoće, kaj ljudstvu na diku služi; ljudi su zdravi i čisti. To se već iz toga vidi, da vu Kraljevci već 30 let ogenj nije bil. Kaj se gospodarstva tiče, takaj skoro na prvom mestu stoji. Tam se najde svakojačkoga žitka i setve. Vučenoga i naobraženoga človeka ljudi poštuju i radi ga imaju. Ljudi si sve skoro domaj znaju sami napraviti, a osobito kaj se tiče oprave i obuče.

Ljepe dohodke ima takaj ova občina iz česa se občinski stroški naplaćuju. Negda je D.-Kraljevec pod draškovsku notarijšiju spadal, ali vezda odcepljeni sami imaju svojega notarijša.

Ova občina ima dobrog razumnoga birova, sposobnoga notarijša i vrlo dobrog mladoga učitelja, koji tri delaju verno navek za občinsko dobrostanje.

S.—Y.—

ZAGONETKE I ODGONETKE

Kuliko važe mēsec?

Zakaj nosiju jedni soldati bēle, a drugi žute gombe?

Tko je dvaput vumrl, a jedanput se rodil?

Tko je tak vikal, da ga je čeli svēt čul?

Koj sin se je prvlje rodil, nego njegov otec?

Niti je Bog imal, niti je človek imal, pak je ipak človeku dal?

Kaj nemre na najeu stati?

Kaj je na človeku najbolsēga?

Kaj je novoga?

— **Statistika.** Vu Medjimurju od prvoga majaša do zadnjega augustaša o. l. narodilo se je: 856 duš, vumrlo: 524; povekšanje br. ljudih je: 332. — Vu priločkom kotaru se je tuliko narodilo kak vu čakovečkom, tojest: 428. Vumrlo je: vu priločkom kotaru 273, a vu čakovečkom s 22 menje, tojest: 251.

— **Bilježnici (notariši) Zalavarmegjije** su 11. o. m. vu Čakovcu obdržali svoje veliko spravišće. Malo bilježnikah je došlo skup. Razgovarjali su se od vno-govrstih dugovanjah bilježničkog stališa. Vu Budimpeštu su poslali na orsačko bilježničko spravišće 2 bilježnika. . . .

— **Kapsz Ferencza** pribislavskoga negdašnjeg navučitelja vdovica je od sl. Ministeriuma magjarskoga 168 frt. penzije, tojest pomoćku dobila.

— **Školski izpit v Nedelišču.** Na 28 augustuša o. l. obdržal se je v Nedelišču godišnji školski izpit. Prisutni bili su: Preč. g. Szele Ignác diec škol nadzornik, svi člani mestnoga školskoga odbora i više roditelev. Děca su iz svih po zakonu prepisanih predmetov jako dobro odgovarjala, osobito su se vu višjih razredih nekoji odlikovali iz zemljopisa, prirodopisa i prirodoslovja. Veselje je bilo poslušati, kakov lépi napredci su deca pokazala vu magjarskom jeziku. Pri devojčicah je izvan prepisanih predmetov još i ručno delo bilo od velike zanimivosti. Prečastni gospodin Szele Ignác kak méstni ravnatelj i škol nadzornik izrazil je pod-puno zadovoljstvo i gosp. učitelje lépo pohvalil. Isto tak je lépim govorom obodril prisutne odbornike ter nje prosil, naj se trsiju, da sva deca marljivo školu pohadjala budu, da i oni, koji su vezda zbog nemarnoga polazka neizpitani, k letu iste navuke navučiti se budu mogla.

— **Odbor dadilišća (čuvališće za malu decu)** vu Čakovcu prosi p. stanovnike, da se podpišeju za člane društva dadilišća. Temeljiteljni-člani platiju za navēke 50 frt., uredni-člani na leto 4 frt., podpirajućii-člani na leto 1 frt. Izvan togaprime za ojačenje društvenoga imetka sve dobrovoljne dare.

— **Kolera.** Vu taljanski zemlji je strahovita kolera nastala, kak nam telegrami glasa donajaju. Iz Rima nam 13-ga m. javljaju, da je med 1015. betežnikov vumre 447. Od ovih na sam varoš Napulj pripada 872 betežnika a 395 mrtvih.

— **Jeden krvnik (habar) kakti v boica.** Jeden afrikanski sultan (cesar) imel je jednoga krvnika, kojemu je već prevec bilč, navēke na tudju zapoved ljudi vesiti, zato je odlučil, da to bude na svoju ru ku delal, Odišel je vu jeden varoš i vun se je dal za copernjaka. Najviše je k sebi mamil ženske stim obećanjem, da im bu kunste delal; a kojagod je došla, svaku je porobil i nekam zapravit. Ovak je već 12 ženah pri njem zginulo. Pri trinajstoj je medtem toga nasel. Ovoj je rekel, naj donese 2 flaše ruma, 2 kokoši i 1 rubec i naj dojde k njoj ob 4 vuri v jutro. Ali ova nije došla, nego je dala copernjaka vloviti, ar je imela na njega sumnju. Na onom mestu, gde je on svoje kunste ženam kazal, našli su tela 12 vmorjenih žen. Sud je toga pravoga hahara obsudil na galge.

— **Znano nam je,** da su telegrafi napravljeni i prek morja iz jedne strani svēta vu drugu stran i to tak, da su pod morjem železne cevi, po kojih cevih je drot spelan iz jednoga na drugi kraj. Vu morju postavljene su stacije (kak pri željeznici), pri kojih se popravit more drot, ako bi gde pukol. Baš ne zdavnja imali su jako veliku nepriliku na jednom mestu, gde nisu mogli najti mesto gde je drot pukol. Nato je jednomu mornaru na pamet došlo, da je jednomu morskemu štakoru na rep privezal drota, ter ga ovak vu cev pustil. Štakor je nauavski van hotel bežati i tak je do kraja dobežal s drotom.

— **Kuliko pomenjkaju dnevi?** 1. Septembra je sunce zišlo ob 5 vuri i 20 minuti, a zašlo je 6 vuri i 39 min; anda dan je bil dug 13 vuri i 19 min 30. Septembra bude sunce zišlo ob 6 vuri, a zašlo bude ob 5 vuri i 40 minut; anda dan bude dug 11 vuri 40 minut. Po tom je dan vu Septembru za jedna vuru i 30 minut krajši, a noć za tuliko dugša.

— **Straboviti čin** pripetel se na morju med mornari juliša trećega ove godine. Brod morskii imenom „Mignonette“ putujućii vu Ameriku dobil je luknju ter je vtonul. Na njem nalazeći se nekoliko mornarov brzu su spustili barkicu i vu nju poskakali a od stvarnih svojih komaj su mogli osloboditi 2 plehnate škatulje napunjene s repom, kakvu mornari na putu navadno imaju. Četiri dana hranili su se s tom repom bili svi četiri. Nemoguć s prevelikoga morja na zemlju doploviti, nastal je med njimi silni glad. Peti dan, vlovli su jednu želvu i s ovom su se hranili 8 dnevo a nemogućii slanu morskou vodu piti, pili su svoju vodu (scalinu). Još se nikakov brod nigde nije pokazal, koj bi je oslobodil i vezda jim je sigurna smrt pred očmi bila. Jestii nika, piti nikaj a pomoćii od nikud! Vu toj strahovitoj sili glada odlučii su jednoga izmed sebe zaklati i s negvim se mesom hraniti, dok odkud pomoć dojde. Zamisljeno; prijeli su mladoga i ledičnoga pomoćnika ter vu strahovitom gladu njegovu jetra i pluća kak vuki pojeli su Stim mesom živeli su do 24 ga. Ovaj dan došel je onud „Montezuma“ hamburški brod, koj jih je od smrti oslobodil ali zbog ubojstva sudu predal. Takvo je življenje mornarsko!

— **Dr. Marcius Jožef** vračitelj, čakovečki sin, koj je svoje škole vu Beču zvršil i tam vu špitalah se vježbal — kak čujemo — bude vu Čakovcu ostal za vračitelja.

— **Izdateljstvo** naših novin prosi one poštuwane predplatnike, koji su s predplatom zaostali, naj pošljeju peneze vu knjižaru Fischela Filipa Vu Čakovcu.

CĒNA ŽITKA.

Kuruza na vagi	6-25 —
Hrč	5-75 — 6-50
Pšenica	7— — 7-20
Jačmen	6— — 7—
Novi-zob	6-10 — 6-25

MARGITAI JOZSEF urednik.

A savanyu-vizek királya.

SZÉCHENYI FORRÁS

RADEIN MELLETT

ötszörösen vegyelemezve.

Legkitünőbb asztali viz. — Orvosi tekintélyekről ajánlva.

Tartalma:

Széchenyi forrás	Rádányi	Gleichenbergi	Krondorfi	Mohai	Gieszhübl	Németkereszturi
97.854	84.514	79.758.	48.888	48.094	43.793	41.241

VOGLER JÓZSEF tulajdonos.

u. p. Radkersburg Petáncz.

Europa legdusabb tartalmu Natron, Lithion SAVANYU-VIZE

Fischel Fülöp könyvkereskedésében Csáktornyán megjelent:

Gyakorlati Horvát nyelvtan

II. FÜZET.

Rendszeres nyelvtan. Beszédgyakorlatok.

Írta: MARGITAI JÓZSEF

Ára: 80 kr.

Petáncz-muraszombati kerület

Raktár Csáktornyán: **Strahia testvéreknél.** Nagyobb megrendelések közvetlenül eszközöltetnek, Kútleírások ingyen és bérmentve küldetnek. Hamisítások elkerülése végett a dugónak a vízhez fordított részén „PETÁNCZ” szó van beégetve 12 5-*

Kitüntetés Bécs és Triest.

2000 najznamenitijih liečnika evropjskih, kojih su izrici objelodanjeni preporučuju

Poppova sredstva za zube

kao najbolje za usta i zube.

ODLIKOVANJA VIŠE IZLOŽBA

Kroz 40 godina izkušana

Anatherinska voda za usta

od

D.ra J. G. POPPA

c. kr. dvorski zubar u Beču, I., Bognergasse 2. uštkava zubobolju, lieči bolestne zazubnice, čuva i čisti zube, brani od zle zaduhe, pomaže probijanje zubi kod djece, služi kao obrana proti aiferiti, i neobhodno je nužna pri piću rudnih voda

Velika flasa po f. 1.40, srednja po f. 1, manja po 50 novč.

Vegetabilni prašak za zube čini zube poslije kratke uporabe kao snieg biele, bez da škod istim. Škatuljica po 63 vč.
Anatherinsko liestvo za zube za čišćenje jačanje uzdižanje zubi i odstranjenje neugodnog daha oubng kamena. Ciena staklene kutijci f 1.22
Poppovo aromatično liestvo za zube. Svietl biele zube za kratke porabe Zubre (naravne o umjetne) diži zdrave i brani ih od boli. — Svaki komad zadada 35 novčia
Plomba za zube, praktično i najsigurnije sredstvo s kojim si može svatko sam šuplje zube zpuuti. Etui po f. 2. 10.
Sapun od bilja najugodnije i najbolje sredstvo, broti zvje rinca, osipu i ljetim pjegam mazuljom, priščet i zobnicom, protim peruti u glavi i bradi, kožnik bolestih i u obće proti svakoj nečistoći sa istim sredstvom lieči sebrzo i sigurno. Komad 30 vč.

Umoljava se p. n. občinstvo, da se izrično zahtjevaju kod kugovanja c. k. dvorskog zubara d. ra Poppa preparati, i samo takovi neka se primaju koji su sa mojom zstitnom markom providjeni.

More se dobiti vu ovih apotekah:

Vu Čakovcu pri g. Göncz apotekara i pri g. Baronu Leopoldu Vu Pviloku vu apoteki g. Šiposa.
Vu Varaždinu pri gospodi apotekarov Reidl i Kusy
Vu V. Kaniži pri g. B. Prageru apotekaru.
Vu Koprivnici pri g. Hochsinger apotekaru,
Vu Križevcu pri g. M. Verly apotekaru,
Vu Toplicah pri g. Ivanu Molnaru apotekaru.
Vu Lučbregu pri g. J. Kohn apotekaru.
Vu Drnju pri g. K. Mihučiću apotekaru.
Vu Krapini pri g. K. Finku apotekaru.

Cs. k. szab.

PLATIN FESTEKEK

Mázolásra kész állapotban, lenolajfénymazba dörzsölve, idójárás ellen kitartó, nagyobb ellentálló képességgel a közönséges olajfestéknél, szép fényű, puha fa padlónál a kiszákkasodás megakadályozó, legalább 5 esztendeig tartó — Az esős oldalon levő házfalra jó védő mázolat, továbbá nedves falakra, valamint vasrozsdá ellen. Próba kannák 3—10 kilóig 1 frt kilója. — 10 kilótól fölfelé 80 kr. kilója.

Használati utasítással együtt szétküldi a Platin festék-gyár, Bécs. VI. Getreidemarkt 15. szám. 14. 4—4.